

YOLSUZLUĞUN BİLDİRİLMESİNE İLİŞKİN KILAVUZ İLKELER

ANKARA-2009

**Bu Kılavuz İlkeler Adalet Bakanlığı UHDİGM, BaŐbakanlık Devlet Personel BaŐkanlıđı,
BaŐbakanlık Personel ve Prensipler Genel M¼d¼rl¼đ¼ ile Kamu G¼evlileri Etik Kurulu
İŞbirliği ile hazırlanmıŐtır.**

İÇİNDEKİLER

I.GİRİŞ

II.İLGİLİ MEVZUAT

A.ANAYASA

B.İLGİLİ ULUSLARARASI SÖZLEŞME HÜKÜMLERİ

1.Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi (SASMUS)

2.BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi

3.AK Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi

C.İLGİLİ İÇ MEVZUAT HÜKÜMLERİ

1.5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

2.5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

3.213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

4.3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu

5.4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun

6.657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

7.5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

8.5726 Sayılı Tanık Koruma Kanun

9.5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu

10.Devlet Memurlarının Şikayet ve Müracaatları Hakkında Yönetmelik

11.Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

III.KILAVUZ İLKELER

I.GİRİŞ

Ülkemizin 1 Ocak 2004 tarihinden beri üyesi olduğu Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tarafından I. ve II. Aşama Ortak raporunda Ülkemize yönelttiği 21 tavsiyeden XVI'ncısında;

“İyiniyetle yolsuzluk şüphesini bildiren kamu görevlilerinin (ihbarcı) korunmasının sağlanması ve bildirimlerin en iyi şekilde ele alınmasını ayrıca yolsuzluğun bildirilmesine ilişkin eğitim ve rehber ilkeler getirilmesi, tavsiye olunur”

denilmektedir.

Bu kılavuz, ilgili mevzuatta dağınık olarak bulunan suçların ihbarına ilişkin hükümler, ihbarın yapılma usulü ve yapılacağı makamlar ile iyiniyetle ihbar yükümlülüğünü yerine getiren kamu görevlilerinin korunması ve kamu görevlilerinin yolsuzluk fiillerini öğrenmeleri halinde ne yapmaları gerektiği gibi konuları içermektedir.

Çalışma, hem bu alanda kamu görevlilerinin farkındalığının artırılmasını, hem de ilgili GRECO tavsiyesi kapsamında uluslararası yükümlülüğümüzün yerine getirilmesini amaçlamaktadır.

II.İLGİLİ MEVZUAT

A.ANAYASA

1-Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2'inci maddesine göre;

“Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir”

2.Anayasasının 90.Maddesinin 5.fıkrası uyarınca:

MADDE 90. –

“Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7.5.2004-5170/7 md.)Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası

andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır”

2-Anayasanın 125.maddesine göre;

“İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır”

3- Anayasanın 137. maddesinde ise Kanunsuz Emir düzenlenmiştir. Buna göre;

Kanunsuz emir

“Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz.

Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz”

B.İLGİLİ ULUSLARARASI SÖZLEŞME HÜKÜMLERİ

1.Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi'nin Yolsuzluğa Karşı Önlemler Başlıklı 9. maddesi Uyarınca;

1. Bu Sözleşmenin 8. maddesinde öngörülen önlemlere ek olarak, her Taraf Devlet uygun olduğu ve kendi yasal sistemiyle uyumlu olduğu kadarıyla, dürüstlüğü hakim kılmak ve kamu görevlilerinin yolsuzluğunu önlemek, ortaya çıkarmak ve cezalandırmak için yasal, idari veya diğer etkin önlemleri alacaktır.

2. Her Taraf Devlet kendi mercilerinin kamu görevlilerinin yolsuzluğunu önlemede, **ortaya çıkarmada** ve cezalandırmada etkinliğini sağlamak için, uygun olmayan etkilere maruz kalmamaları için yeterli bağımsızlığı sağlamak da dahil olmak üzere, önlemler alacaktır.

Aynı Sözleşmenin Tanıkların Korunması başlıklı 24. maddesi uyarınca;

1. Her Taraf Devlet, ceza davalarında bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin ifade veren tanıklara, gerektiğinde, akrabalarına ve onların yakınları olan diğer kişilere yönelik olabilecek öç alma veya sindirmelere karşı etkin koruma sağlamak için imkanları dahilindeki gerekli önlemleri alacaktır.

2.Bu maddenin 1. fıkrasında öngörülen önlemler, yargılama usulünden kaynaklanan haklar dahil sanığın haklarına hanel getirmeksizin, aşağıdakileri içerebilir:

(a) Bu tür kişileri fiziksel olarak korumak için, ihtiyaca göre ve mümkün olduğu ölçüde onları başka yerlere yerleştirmek ve gerektiğinde, bu tür kişilerin kimlikleri ve buldukları yerlere ilişkin bilgilerin açıklanmaması

veya bu bilgilerin açıklanmasına sınırlama getirilmesi gibi usuller tesis etmek;

(b) Tanığın beyanlarının video bağlantısı veya diğer uygun araçlar dahil, iletişim teknolojilerinden yararlanılarak alınması gibi tanıklığın, tanık güvenliğini garanti eden bir biçimde yapılmasına cevaz veren ispat kuralları tesis etmek.

3.Taraf Devletler, bu maddenin 1. fıkrasında söz edilen kişilerin başka yerlere yerleştirilmesi için, diğer Devletlerle anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı göz önünde bulunduracaklardır.

4.Bu madde hükümleri, tanıklık yapmaları halinde, mağdurlara da uygulanacaktır.

2.Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi'nin "İhbarda Bulunan Kişilerin Korunması" Başlıklı 33. maddesi Uyarınca;

Her Taraf Devlet, bu Sözleşmeye uygun olarak ihdas edilen suçlarla ilgili hususlarda yetkili makamlara makul gerekçelerle ve iyi niyetli olarak ihbarda bulunan kişileri haksız muamelelerden koruyacak uygun önlemleri iç hukuk sistemine dâhil etmeyi değerlendirecektir.

3.Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi'nin Adaletle İşbirliği Yapanların ve Tanıkların Korunması Başlıklı 22. maddesi uyarınca;

Taraflar,

a)2 ila 14 üncü maddelerde düzenlenen suçlara ilişkin olarak bilgi sağlayan ya da bir başka şekilde soruşturma ve kovuşturma makamları ile işbirliği yapan kişilerin,

b)bu nevi suçlarla ilgili olarak ifade veren tanıkların, etkin ve uygun şekilde korunmalarını sağlamak amacıyla gerekli gördükleri yasal ve diğer önlemleri alırlar.

C.İLGİLİ İÇ MEVZUAT HÜKÜMLERİ

5237 sayılı TCK'da ve iç mevzuatımızda rüşvet ve nüfuz ticareti, görevi kötüye kullanma gibi yolsuzluk fiilleri cezai müeyyideye bağlanmıştır. Ayrıca, suçun ihbarına ilişkin yükümlülük öngören hükümlere yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, 3628 sayılı "Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu", 5549 sayılı "Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun" ,4483 sayılı Kanun gibi özel kanunlarda da suç bildirimine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

1.5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Türk Ceza Kanunu'nun Kamu görevlisinin suçunu bildirmemesi kenar başlıklı 279'uncu maddesinin 1'nci fıkrasında, kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisinin, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağını, aynı maddenin 2'nci fıkrasında da, suçun adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek cezanın yarı oranında arttırılacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre, kamu görevlilerinin görevlerinin ifası sırasında, yolsuzluk fiilleri dahil, suç teşkil eden rüşvet ve nüfuz ticareti gibi bir işlemi öğrenmeleri durumunda, ilgili mercileri haberdar etmeleri yasal bir zorunluluk olmaktadır¹.

5237 sayılı TCK'nun 24. maddesi ile de kanun hükmünün gereğini yerine getirenlere ceza verilmeyeceği düzenlenmiştir: Buna göre;

- (1) Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.
- (2) Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.
- (3) Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.
- (4) Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hallerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.

2.5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

Kamu görevlisinin suçtan haberdar olduktan sonra bildirişi hangi makam veya makamlara yapacağı hususu ise **İhbar ve şikâyet** başlığı altında **5271 sayılı CMK'nun 158'inci** maddesinde düzenlenmiştir; Buna göre;

“(1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir.

(2) Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(3) Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyette bulunulabilir.

(4) Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

(5) İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.

(6) Yürütülen soruşturma sonucunda kovuşturma evresine geçildikten sonra suçun şikâyete bağlı olduğunun anlaşılması halinde; mağdur açıkça şikâyetten vazgeçmediği takdirde, yargılamaya devam olunur”

Söz konusu hüküm ihbar ve suç bildirimlerinin yapılabileceği makamları ve bunun usullerine düzenlemiş bulunmaktadır.

---

¹ TCK'nun 278. maddesinde ise tüm bireylere suçunu bildirme yükümü getirilmiştir.

3.213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

Vergi Usul Kanununun Bazı Kaçakçılık Suçlarının Cezalandırılmasında Usul başlığını taşıyan 367'nci maddesinde; Yaptıkları inceleme sırasında 359 (kaçakçılık suçları ve cezaları) ve 360'ıncı (iştirak) maddelerde yazılı kaçakçılık veya iştirak suçlarını tespit eden maliye müfettişleri, hesap uzmanları ile bunların muavinleri ve gelirler kontrolörleri ile stajyer gelirler kontrolörleri tarafından doğrudan doğruya ve vergi incelemesine yetkili olan diğer memurlar tarafından ilgili vergi dairesinin bulunduğu defterdarlığın veya gelirler bölge müdürlüğünün mütalaasıyla, keyfiyetin yetkili Cumhuriyet Savcılığına bildirilmesinin mecburi olduğu hükme bağlanmıştır.

4.3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu

- 17'nci maddesi uyarınca irtikap ve rüşvet suçlarından veya bu suçlara iştirak etmekten sanık olanlar hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmayacaktır.

- 18'inci maddesi uyarınca bu suçlardan dolayı müfettiş ve muhakkiklerin de soruşturma neticesinde delil veya emare elde ettikleri taktirde, işi yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı'na ihbar ve evrakı tevdi edecekleri, 17'nci maddede yazılı suçlardan dolayı delil veya emare elde eden müfettiş ve muhakkiklerin durumu yetkili ve görevli Cumhuriyet Başsavcılığı'na ihbar ve evrakı tevdi etmedikleri taktirde bunlar hakkında da yapılacak takibattan dolayı 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmayacaktır.

5.4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin yargılanması Hakkında Kanunun 4. Maddesi:

"Olayın yetkili mercie iletilmesi, işleme konulmayacak ihbar ve şikayetler" başlığı altında konuyu düzenlemiştir. Buna göre;

Cumhuriyet başsavcıları, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin bu Kanun kapsamına giren suçlarına ilişkin herhangi bir ihbar veya şikayet aldıklarında veya böyle bir durumu öğrendiklerinde ivedilikle toplanması gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan delilleri tespitten başka hiçbir işlem yapmayarak ve hakkında ihbar veya şikayette bulunulan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesine başvurmaksızın evrakın bir örneğini ilgili makama göndererek soruşturma izni isterler.

Diğer makam ve memurlarla kamu görevlileri de, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlendiğini ihbar, şikayet, bilgi, belge veya bulgulara dayanarak öğrendiklerinde durumu izin vermeye yetkili mercie iletirler.

(Değişik üçüncü fıkra: 17/7/2004-5232/2 md.) Bu Kanuna göre memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve şikâyetlerin soyut ve

genel nitelikte olmaması, ihbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmesi, iddiaların ciddî bulgu ve belgelere dayanması, ihbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur.

(Değişik dördüncü fıkra: 17/7/2004-5232/2 md.) Üçüncü fıkradaki şartları taşımayan ihbar ve şikâyetler Cumhuriyet başsavcıları ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz ve durum, ihbar veya şikâyetle bulunana bildirilir. Ancak iddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaz. Başsavcılar ve yetkili merciler ihbarcı veya şikâyetçinin kimlik bilgilerini gizli tutmak zorundadır.

6.657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 11.Maddesi Kanunsuz Emre İlişkin Anayasanın 137. maddesine paralel bir düzenleme öngörmekte olup, Buna göre;

Devlet memurları kanun, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumludurlar.

Devlet memuru amirinden aldığı emri, Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Amir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, memur bu emri yapmağa mecburdur. Ancak emrin yerine getirilmesinden doğacak sorumluluk emri verene aittir.

Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.

Acele hallerde kamu düzeninin ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır.

Aynı Kanunun 21. Maddesi Müracaat, şikayet ve dava açmaya İlişkindir. Buna göre;

Devlet memurları kurumlarıyla ilgili resmi ve şahsi işlerinden dolayı müracaat; amirleri veya kurumları tarafından kendilerine uygulanan idari eylem ve işlemlerden dolayı şikayet ve dava açma hakkına sahiptirler.

Müracaat ve şikayetler söz veya yazı ile en yakın amirden başlayarak silsile yolu ile şikayet edilen amirler atlanarak yapılır.

Müracaat ve şikayetler incelenerek en kısa zamanda ilgiliye bildirilir. Müracaat ve şikayetlerle ilgili esas ve usuller Başbakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

7.5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu

Anılan Kanunun 4. Maddesi Şüpheli işlem bildirimini konusunu düzenlemektedir. Buna göre;

(1) Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilmesi zorunludur.

(2) Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklayamazlar.

(3) Yükümlülerin hangi faaliyetlerinden dolayı ve hangi usûl ve esaslara göre şüpheli işlem bildiriminde bulunacağı yönetmelikle belirlenir.

Kanunun 10. Maddesi ise Yükümlülerin korunmasına ilişkindir. Buna göre;

(1) Bu Kanun gereğince yükümlülüklerini yerine getiren gerçek ve tüzel kişiler hiçbir şekilde hukukî ve cezaî bakımdan sorumlu tutulamaz.

(2) Özel kanunlarda hüküm bulunsa dahi şüpheli işlem bildiriminde bulunanlara dair, mahkeme dışında, üçüncü kişi, kurum ve kuruluşlara bilgi verilemez. Bu kişilerin kimliklerinin saklı tutulması ve güvenliklerinin sağlanması için mahkemece gerekli önlemler alınır.

8.5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu

Anılan Kanunun 3. Maddesi Tanık koruma tedbiri alınması gereken suçları düzenlemektedir. Buna göre;

“(1) Bu Kanun hükümleri, aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda ve ceza hükmü içeren özel kanunlarda yer alan ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve alt sınırı on yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar.

b) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen alt sınırı iki yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar ile terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar”

Görüldüğü üzere, örgütlü olarak işlenen ve CMK'nun 250. maddesi ile yetkili mahkemelerin görevine giren suçlar bu kanun kapsamına girmektedir.

Tanık koruma biriminde görev yapanlar, diğer görevliler, suçun aydınlatılmasında yardımcı olanlar ve yakınlarının korunması başlıklı 22. maddesi İhbarcının korunmasını düzenlemektedir. Buna göre;

"(1) Tanık koruma biriminde görev yapan personel, bu Kanun kapsamına giren suçlara ait istihbaratta, soruşturmada veya kovuşturmada görev alan kolluk amir ve memurları ile diğer kamu görevlileri, bu suçlarda kullanılan gizli soruşturmacı, bu Kanun kapsamına giren suçların ortaya çıkartılmasında yardımcı olan **muhbirler ile bunların yakınları hakkında** bu Kanun hükümleri uygulanır.

(2) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 20 nci maddesi hükmü saklıdır.

(3) 29/7/2003 tarihli ve 4959 sayılı Toplum Kazandırma Kanunu hükümlerine göre haklarında koruma tedbiri uygulananlara bu Kanun hükümleri uygulanmaz"

hükmü ile sağlanmaktadır.

9.5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu

Anılan Kanunun "İç Denetçinin Görevleri" Başlıklı 64. maddesinin (g) fıkrasında;

"g) Denetim sırasında veya denetim sonuçlarına göre soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastlandığında, ilgili idarenin en üst amirine bildirmek"

İç denetçinin görevleri arasında sayılmıştır.

10. Devlet Memurlarının Şikayet ve Müracaatları Hakkında Yönetmelik

Anılan Yönetmeliğin "Müracaat Hakkı ve İhbar Yükümlülüğü" başlıklı 11 maddesine göre; "Devlet memurları, kurumları ile ilgili resmi ve şahsi işlerinden dolayı müracaat hakkına sahiptirler. Ayrıca Devlet memurları, görevleri sırasında haberdar oldukları konu suç teşkil eden durumları yetkili makamlara bildirmekle yükümlüdürler."

Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ise;

"İhbar yükümlülüğünü yerine getiren Devlet memurlarına ihbarlarından dolayı bir ceza verilemez, doğrudan veya dolaylı olarak hizmet koşulları kısmen de olsa ağırlaştırılmaz ve değiştirilemez."

11.Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Anılan yönetmeliğin 12. maddesi yetkili makamlara bildirim başlığını taşımaktadır. Buna göre;

"Kamu görevlileri, bu Yönetmelikte belirlenen etik davranış ilkeleriyle bağdaşmayan veya yasadışı iş ve eylemlerde bulunmalarının talep edilmesi halinde veya hizmetlerini yürütürken bu tür bir eylem veya işlemde haberdar olduklarında ya da gördüklerinde durumu yetkili makamlara bildirirler.

Kurum ve kuruluş amirleri, ihbarda bulunan kamu görevlilerinin kimliğini gizli tutar ve kendilerine herhangi bir zarar gelmemesi için gerekli tedbirleri alırlar"

Başvuruların kabulü ve işleme konulması ise 35. maddede düzenlenmiştir. Buna göre;

"Başvuru dilekçeleri kaydedilir ve başvuran hazır ise tarih ve sayı içeren alındı verilir. Kurum ve kuruluşların herhangi bir birimine yanlışlıkla ulaşan başvuru dilekçeleri işleme konulmadan ilgisine göre yetkili disiplin kuruluna veya Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanlığına gönderilir.

....Elektronik ortamda veya yazılı olarak alınan başvuruların bilgi veya belge güvenliği kurum ve kuruluşlarda genel hükümlere göre sağlanır. Kurula gönderilen bilgi ve belgeler ile Kurul tarafından edinilen bilgilerin değerlendirme ve incelenmesinde gizlilik derecesi bulunanların korunmasında ve saklanmasında gizlilik ilkesine uyulur. Kurul Başkanı ve Üyeleri ile Sekreteryaya personeli, gizlilik ilkesinin gereklerine uymakla yükümlüdür. Bu yükümlülük Kurul Başkan ve Üyeleri ile diğer personelin görevlerinden ayrılmalarından sonra da devam eder. İncelenmesi biten belgeler yerine geri gönderilir"

III.KILAVUZ İLKELER

İlgili mevzuatın incelenmesinden, konuya ilişkin olarak aşağıdaki ilkelere ulaşılmaktadır;

1.Suç işlendiğini görevi ile bağlantılı olarak öğrenen kamu görevlisi, yasal olarak, bu suçla ilgili olarak bildirimde bulunmakla yükümlüdür. Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç

nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

2.Kamu görevlisi olmayan kişiler de yasa gereği suç bildirimde bulunmakla yükümlüdür.

3.Yasa gereği suç bildirimini yükümlülüklerini yerine getiren kişi ya da kamu görevlisine ceza verilmez.

4.Yasal olarak, suçu bildirmeme bir suç olarak düzenlendiğinden, bu bildirim yapılmamasına ilişkin emir, hiçbir surette yerine getirilemez. Bir emre dayalı olarak bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi cezai sorumluluktan emrin yerine getirildiği gerekçesi ile kurtulamaz.

5.İhbar yükümlülüğünü yerine getiren devlet memurlarına ihbarlarından dolayı bir disiplin cezası verilemez; doğrudan veya dolaylı olarak hizmet koşulları kısmen de olsa ağırlaştırılmaz ve değiştirilemez.

6.Kurum ve kuruluş amirleri, ihbarda bulunan kamu görevlilerinin kimliğini gizli tutar ve kendilerine herhangi bir zarar gelmemesi için gerekli tedbirleri alır.

7.Yaptığı ihbar nedeniyle haksız ve hukuka aykırı bir işleme maruz kaldığını iddia eden kamu görevlisi müracaat ve şikayet hakkına sahiptir.

8. İhbar yükümlülüğünü yerine getiren Devlet memurlarına ihbarlarından dolayı bir ceza verilemez, doğrudan veya dolaylı olarak hizmet koşulları kısmen de olsa ağırlaştırılmaz ve değiştirilemez."

9.Yaptığı ihbar nedeniyle haksız ve hukuka aykırı bir idari işleme maruz kaldığını iddia eden kamu görevlisi hakkındaki işleme karşı idari yargı yerinde iptal ve tam yargı davası açma hakkına da sahiptir.

10. Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında görevleri ile ilgili yapılacak suç ihbar ve şikâyetlerinin, soyut ve genel nitelikte olmaması, ihbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmesi, iddiaların ciddî bulgu ve belgelere dayanması, ihbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru adı, soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekmektedir.

11. Yetkili makamlara ihbar veya şikayette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği halde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesi, yasal olarak iftira suçunu oluşturur.

12. Suçla ilişkin ihbar veya şikâyet;

-Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına,Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılabilir.

-Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyetle bulunulabilir.

13.İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.

14. Etik davranış ilkelerine aykırılık başvurularında; başvuru, gerçek kişiler tarafından adı, soyadı, oturma yeri veya iş adresi ile imzayı kapsayan dilekçelerle, en az genel müdür ve Kamu Görevlileri Etik Kurulunca genel müdür düzeyinde oldukları kabul edilen unvanlarda bulunanlar için Etik Kurul Başkanlığına, diğer görevliler için ise kurum yetkili disiplin kurullarına yöneltilmek üzere ilgili kurum amirliğine yapılır.

Dilekçede, etik ilkeye aykırı davranış iddiasına ilişkin bilgi ve belgeler açık ve ayrıntılı olarak belirtilir. Elde bulunan belgeler dilekçeye eklenir. Başvuru konusu aykırı davranış iddiası, kişi, zaman ve yer belirtilerek somut biçimde gösterilir.